

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie z wniosku G. F. i W. F. z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. o ustanowienie służebności przesyłu oddalił wnioszek.

W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Sąd Rejonowy podał, że G. i W. małżonkowie F. na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej są właścicielami nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...). Nad tą nieruchomością przebiega linia energetyczna 15 kV będąca własnością Spółki Akcyjnej (...). Na nieruchomości wnioskodawców znajduje się również słup energetyczny będący własnością uczestnika postępowania. Lokalizacja tych urządzeń nie uległa zmianie od czasu ich posadowienia do chwili obecnej.

Linia energetyczna 15 kV biegnąca nad nieruchomością wnioskodawców była remontowana w 1983 r. Remont polegał na wymianie słupów, izolatorów, odcinków przewodów. Od momentu oddania linii do eksploatacji pracownicy zakładu energetycznego raz na pięć lat dokonywali jej przeglądu.

Słup na nieruchomości wnioskodawców jest oznaczony napisem „50”, pod nim umieszczono kolejny - „69” oraz na żółtym tle widnieje nowszy napis: „83”. W przeszłości słupy oznaczano umieszczając w górnej części numer słupa, a pod nim – datę jego posadowienia. Stan słupa wskazuje na jego posadowienie na nieruchomości wnioskodawców w latach 1970-1980. Na słupy tego rodzaju producent udzielał 30-letniej gwarancji, co - biorąc pod uwagę datę remontu linii - pozwala sądzić, że posadowienie słupa na nieruchomości wnioskodawców nastąpiło około 1970 r.

W dniu 10.03.1959 r. do rejestru przedsiębiorstw państwowych zostały wpisane Zakłady (...) z siedzibą w W.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) – na bazie Zakładu (...) działającego w ramach (...). W 1993 r. Zakład (...) został przekształcony w Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa - (...) S.A. w Ł.. W dniu 30.06.2007 r. doszło do aportowego zbycia części przedsiębiorstwa spółki – w tym służebności – na rzecz (...) sp. z o. o., która od 2008 r. prowadziła działalność pod firmą (...) sp. z o. o. W dniu 31.08.2010 r. nastąpiło przejście tej spółki przez (...) S.A. z siedzibą w L..

Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy stwierdził, że podniesiony zarzut zasiedzenia służebności przesyłu okazał się uzasadniony, co wyłącza uwzględnienie wniosku. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli działań uczestnika związanych z oględzinami linii usprawiedliwia usankcjonowanie ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego poprzez obciążenie tej nieruchomości służebnością.

W ocenie Sądu Rejonowego brak jest jakichkolwiek okoliczności, które usprawiedliwiałyby jednak ewentualne błędne przekonanie uczestnika o istnieniu uprawnienia do korzystania z nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawców. Wobec powyższego przedsiębiorstwo przesyłowe musiało być traktowane jako posiadacz w złej wierze. 20-letni okres posiadania niezbędny do zasiedzenia upłynął w tej sprawie w dniu 1.01.1990 r., gdyż swój bieg rozpoczął 1.01.1970 r. We wskazanym dniu właścicielem urządzeń przesyłowych było przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), którego następcą prawnym jest uczestnik postępowania.

Wnioskodawcy, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wywiedli od opisanego postanowienia apelację, zaskarżając rozstrzygnięcie w całości. Skarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wyrażającą się w dokonaniu oceny dowodów w sposób niedający się pogodzić z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez:

- przyjęcie, że linia energetyczna należąca do uczestnika w zakresie odcinka przebiegającego przez nieruchomość wnioskodawców jest nieprzerwanie eksploatowana od 1970 r., mimo że w opinii uzupełniającej z dnia 17.09.2015 r. wyraźnie stwierdzono, że linia ta istnieje na działce wnioskodawców w niezmienionym przebiegu dopiero od grudnia

1982 r., co potwierdza protokół odbioru linii z dnia 28.07.1983 r., co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia daty rozpoczęcia biegu zasiedzenia,

- przyjęcie, że jednocześnie z utworzeniem przedsiębiorstwa państwowego na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu nr 13/ORG/89 doszło do przekazania przez Skarb Państwa na majątek uczestnika infrastruktury przesyłowej w postaci linii energetycznych przebiegających przez działki wnioskodawców, a w konsekwencji, że posiadanie wykonywane przez uczestnika i jego poprzedników prawnych miało charakter nieprzerwany w wyniku czego doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu mimo, że uczestnik nie przedłożył protokołu zdawczo-odbiorczego bądź też protokołu z przekazania środków trwałych - wynikających z § 2 zarządzenia nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu ani żadnego innego dokumentu na potwierdzenie wskazanej okoliczności, co w konsekwencji doprowadziło do uwzględnienia podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia;

2. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 348 zd. 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji uznanie, że służebność przesyłu w odniesieniu do linii energetycznych przebiegających przez działki wnioskodawców została na uczestnika skutecznie przeniesiona przez jego poprzednika prawnego, mimo że w toku postępowania uczestnik nie udowodnił faktu przeniesienia na niego posiadania wskazanych urządzeń przesyłowych, a w szczególności nie przedstawił na tę okoliczność odpowiednich dokumentów,

- art. 292 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. poprzez uwzględnienie podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia, mimo niespełnienia określonej w tych przepisach przesłanki w postaci nieprzerwanego posiadania przez uczestnika oraz jego poprzedników prawnych służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na skutek niewykazania skutecznego przeniesienia na uczestnika posiadania urządzeń przesyłowych,

- art. 305¹ k.c. w zw. art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie wykładni rozszerzającej tych przepisów z całkowitym pominięciem ich językowej treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że przed wejściem w życie przepisów od art. 305¹ k.c. do art. 305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że jest to niedopuszczalne;

3. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie włożenia na uczestnika obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez wnioskodawców, pomimo że w świetle okoliczności sprawy, a zwłaszcza spóźnionego podniesienia przez uczestnika zarzutu zasiedzenia, było to uzasadnione.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku w całości oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz solidarnie uprawnionych wnioskodawców kosztów postępowania za I i II instancję, w tym poniesionych przez wnioskodawców kosztów opinii biegłych oraz kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Ewentualnie, w razie uznania przez Sąd, że nie zachodzą ku temu przesłanki, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawców uczestnik postępowania, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawców na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. Oddział (...) kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu.

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie był wniosek apelujących o ustanowienie, za odpowiednim wynagrodzeniem, służebności przesyłu na ich nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...), nad którą przebiega linia energetyczna 15 kV będąca własnością Spółki Akcyjnej (...). Uczestnik podniósł w trakcie postępowania zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, oceniony przez Sąd Rejonowy jako skuteczny. Prawdliwość zakwestionowanego orzeczenia zależy zatem od tego, czy ocena ta była trafna.

Skarżący jej wadliwości upatrują w pierwszej kolejności w dokonaniu przez Sąd I instancji błędnych ustaleń – sprzecznych z zebranych w sprawie materiałem dowodowym, co wynikać ma z niewłaściwej oceny dowodów dokonanej z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. Apelujący wskazali, że ustalenia w tej sprawie powinny opierać się na opinii uzupełniającej biegłego sądowego z 17.09.2015 r. i prowadzić do stwierdzenia, że linia napowietrzna istnieje na działce wnioskodawców w niezmienionym przebiegu dopiero od grudnia 1982 r.

Tak skonstruowany zarzut jest chybiony, po pierwsze dlatego, że nie może on polegać na wskazaniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, ustalonego przez nią na podstawie własnej oceny dowodów (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29.06.2004 r., II CK 397/2003, niepubl.) Apelujący nie wskazali także, jakich konkretnie uchybień dopuścił się Sąd I instancji w toku przeprowadzanego rozumowania, które miałyby naruszać zasady logiki czy też przeczyły wskazaniom doświadczenia życiowego. Natomiast bez zasygnalizowania tak ujmowanych wadliwości, kwestionowanie ocen przyjętych przez Sąd na tej tylko podstawie, że z zebranego materiału dowodowego możliwe jest wywiedzenie konkurencyjnych wniosków jest zabiegiem chybionym, choćby nawet mocno osadzonym w subiektywnym przekonaniu skarżących. W aspekcie kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w takim kształcie, jak nadano mu w apelacji stanowi jedynie wyraz własnego zapatrywania skarżących, którego zresztą nie sposób podzielić. W opinii z 17.09.2015 r. biegły sądowy wypowiedział się w przedmiocie możliwości zmiany trasy linii, co w istocie nie było jej przedmiotem. Wartość dowodową tej opinii deprecjonuje sposób czynienia ustaleń, będących jej podstawą. Biegły – sprzecznie z zasadą bezpośredniości – zbierał informacje telefonicznie. W szczególności jednak biegły nie odniósł się do już zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – zeznań świadka K. O., stanu technicznego słupa, daty remontu linii, rodzaju i stopnia zużycia materiałów użytych do wykonania urządzeń przesyłowych. Te zaś okoliczności, wynikające z pozostałego materiału zebranego w sprawie, które ponadto nie zostały zakwestionowane - były podstawą prawidłowego ustalenia daty posadowienia urządzenia przesyłowego. Zostało to zresztą wyłożone w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia. Ponad wywód Sądu Rejonowego można dodać, że sam wnioskodawca G. F. na rozprawie w dniu 10 grudnia 2015 r. wskazał, iż linia elektroenergetyczna przebiegająca przez jego nieruchomość została wybudowana w latach 70-tych XX wieku i istnieje ona cały czas bez zmiany trasy (zeznania - k. 262). Słusznie zatem Sąd Rejonowy ocenił opinię biegłego sądowego z 17.09.2015 r. jako nieprzydatną do poczynienia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń. Przypomnieć należy, że ocena dowodów należy do Sądu orzekającego i nawet w sytuacji, w której z dowodu można było wywieść wnioski inne niż przyjęte przez Sąd lub dowód został oceniony niezgodnie z intencją skarżących - nie dochodzi do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W tej sprawie Sąd Rejonowy dokonał wszechstronnego rozważenia okoliczności sprawy, dokonując weryfikacji materiału dowodowego i oceny jego całokształtu, co w konsekwencji doprowadziło do poczynienia prawidłowych ustaleń. Konstatacja ta dotyczy także ustaleń w zakresie nieprzerwanego posiadania przez uczestnika i jego poprzedników prawnych służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Podstawą poczynienia tego ustalenia były okoliczności znane Sądowi Rejonowemu z urzędu, a te w myśl art. 228 k.p.c. nie wymagają dowodzenia. Ponadto, wbrew twierdzeniom apelacji, uczestnik postępowania złożył dokumenty wykazujące przejście uprawnień na jego rzecz (dokumenty - k. 188). Pozostały materiał dowodowy zgromadzony w tej sprawie: zeznania świadka K. O. (k. 243) oraz opinia biegłego (k. 262) również wskazują, że zarówno (...) S.A., jak i jej poprzednicy prawni mieli dostęp do urządzenia przesyłowego oraz dokonywali jego okresowych przeglądów i innych koniecznych czynności z nim związanych, w tym remontu w 1983 r.

Prawidłowo Sąd Rejonowy wywiódł na podstawie zarządzenia nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r., że z dniem 1 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł., powstające w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W. na bazie Zakładu (...). Zarządzenie to zostało wydane na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 57 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1987 r. Nr 35, poz. 201), rozporządzeń Rady Ministrów do tych przepisów, ale przede wszystkim w wykonaniu zarządzenia nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw państwowych zgrupowanych we Wspólnocie (...) i (...) Brunatnego. Jak wynika z treści § 2 tego zarządzenia nowoutworzonemu przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą Zakład (...) w Ł. przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W., zgodnie z ustaleniami Komisji powołanej w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy i nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla Rady Ministrów (Dz.U. Nr 18, poz. 122). Powyższe zarządzenie wprowadziło tę zmianę, że w imieniu Skarbu Państwa to przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł. korzystało zarówno z trwałych i widocznych urządzeń energetycznych w postaci linii energetycznej, jak i z części gruntu należącego do wnioskodawcy, przez który przebiega infrastruktura energetyczna.

Warto przy tym podkreślić, że wskazana infrastruktura przesyłowa była niezbędnym elementem funkcjonowania i prowadzenia podstawowej działalności przez te podmioty, a zatem ewentualne wyodrębnienie linii przesyłowych z całości przekazywanego majątku musiałoby ze swej istoty prowadzić do zniweczenia gospodarczego celu przekształceń organizacyjnych. Co więcej, w omawianym okresie nie było innego podmiotu, który poza wymienionymi poprzednikami prawnymi uczestnika postępowania mógłby korzystać z urządzeń linii energetycznej przebiegającej przez nieruchomości wnioskodawców. Stąd, mimo wskazywanego przez apelujących braku protokołu zdawczo-odbiorczego bądź też protokołu z przekazania środków trwałych – wynikających z § 2 zarządzenia nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu, prawidłowym było przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że doszło do przekazania przez Skarb Państwa na majątek uczestnika infrastruktury przesyłowej w postaci linii energetycznych przebiegających przez nieruchomości wnioskodawców. W konsekwencji prawidłowe było ustalenie, że posiadanie wykonywane przez uczestnika i jego poprzedników prawnych miało charakter nieprzerwany.

Do kolejnych istotnych zmian doszło w 1993 r., kiedy zarządzeniem nr 181/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 r. doszło do podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Do powyższych przekształceń doszło na podstawie art. 2 ust. 1, art. 4 ust. 1 pkt 2 oraz art. 5 ust. 3 ustawy z 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Dz.U. Nr 16, poz. 69).

Z treści przywołanego w zarządzeniu art. 2 ust. 1 ustawy z 5 lutego 1993 r. wynika, że przekształcenie przedsiębiorstw, o których mowa w art. 1, w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Z powyższego zarządzenia wynika również, że z dniem 12 lipca 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. (§ 1 ust. 1 pkt 1); dokonano również przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł..

W świetle powyższego, Sąd Okręgowy uznał, że następstwem powyższej prywatyzacji państwowego przedsiębiorstwa Zakładu (...) w Ł., dokonanej na podstawie wskazanych w zarządzeniu nr 181/O./93 przepisów ustaw, było powstanie w miejsce tego przedsiębiorstwa jednoosobowej spółki akcyjnej Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Stosownie do treści § 3 zarządzenia wstąpiła ona we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w Ł., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A. w W.. W wyniku sukcesji uniwersalnej doszło do przeniesienia przez Skarb Państwa na ten podmiot ogółu praw i obowiązków, w tym własności urządzeń infrastruktury technicznej. Na mocy umowy z dnia 30 czerwca 2007 r. Spółka (...) S.A. w Ł. swoje przedsiębiorstwo w rozumieniu przepisu art.

55¹ k.c., w tym prawa do korzystania z nieruchomości związanych z prowadzeniem jej przedsiębiorstwa wniosło jako wkład niepieniężny do Spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., której następcą prawnym jest wnioskodawca.

Stwierdzić wobec tego należy, że przechodzące przez nieruchomości wnioskodawców urządzenia były w posiadaniu kolejno przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W., Zakład (...) w Ł., (...) Spółka Akcyjna w Ł., (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (następnie Spółka Akcyjna), a w ostateczności uczestnika.

Powyższe oznacza, że urządzenia elektroenergetyczne służące do doprowadzenia energii elektrycznej w ramach linii elektroenergetycznej, przebiegającej nad nieruchomością wnioskodawców stanowią część składową przedsiębiorstwa uczestnika, będącego przedsiębiorstwem energetycznym i weszły do jego majątku. Nie doszło zatem do naruszenia wskazanych w apelacji przepisów, gdyż uczestnik postępowania udowodnił przeniesienie na niego posiadania wskazanych urządzeń przesyłowych.

Reasumując - w omówionym wyżej zakresie Sąd Okręgowy podzielił w całości ustalenia Sądu Rejonowego, uznając, że mają one swoje umocowanie w zgromadzonym materiale dowodowym i w konsekwencji przyjął je za własne, czyniąc podstawą własnego rozstrzygnięcia. Prawidłowo ustalony stan faktyczny w konsekwencji pozwolił na wyprowadzenie niewadliwych wniosków jurystycznych.

Nie sposób podzielić zapatrywań skarżących, którzy podnieśli, że przed wejściem w życie przepisów art. 305¹ k.c. - (...) k.c. nie istniała możliwość nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Przypomnieć wypada, że przepisy art. 305¹ k.c. - (...) k.c., regulujące służebność przesyłu, zostały dodane dopiero w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego ustawą z dnia 30.05.2008 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r. Nr 116, poz. 731), która weszła w życie w dniu 3.08.2008 r. Do tego czasu w polskim prawie funkcjonowały tylko dwa rodzaje służebności: gruntowe i osobiste, a dopiero po tej dacie pojawiła się służebność przesyłu. Powoływanie się na służebność gruntową o treści służebności przesyłu także w odniesieniu do okresu przed 3.08.2008 r. znajduje jednak podstawy prawne i pozwala, w zmienionych stosunkach społeczno-gospodarczych i po transformacji ustrojowej mającej miejsce w 1989 r., godzić sprzeczne interesy właścicieli nieruchomości, na których znajdują się urządzenia przesyłowe oraz przedsiębiorstw przesyłowych (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13.02.2015 r., II CSK 310/14, Legalis nr 1213112).

W przedmiocie możliwości nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu istnieje bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 10.07.2008 r., III CSK 73/08, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 222, z 31.05.2006 r., IV CSK 149/05, niepubl., z 12.12.2008 r., II CSK 389/08, niepubl.; postanowienia Sądu Najwyższego: z 8.09.2006 r., II CSK 112/06, niepubl., z 26.07.2012 r., II CSK 752/11, OSNC 2013, nr 1, z 18.04.2012 r., V CSK 190/11, niepubl., z 6.07.2011 r., I CSK 157/11, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 45, uchwała Sądu Najwyższego z 7.10.2008 r., III CZP 89/08, OSNC 2008, nr 10, s. 8).

Stanowisko dopuszczające nabycie przez zasiedzenie, na podstawie stosowanego w drodze analogii art. 292 k.c., służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego jest zatem ugruntowane. Wykształcona w judykaturze konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu miała ze swej natury charakter interpretacyjny. Jej celem i rezultatem było ustalenie treści norm prawnych wyrażonych w przepisach o służebnościach gruntowych w odniesieniu do stanów faktycznych związanych z urządzeniami przesyłowymi. Wprowadzenie przepisów art. 305¹ - 305⁴ k.c. oznaczało przede wszystkim uszczegółowienie obowiązujących uregulowań. Nie wiązało się jednak z wprowadzeniem norm znacznie odbiegających od dotychczas obowiązujących w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych (zob. uzasadnienie uchwały

Sądu Najwyższego z 22.05.2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 26.06.2013 r., II CSK 626/12, Lex nr 1341262).

Przedstawione argumenty nie pozwalają zatem wnioskować, że interpretacja obowiązujących przed wprowadzeniem instytucji służebności przesyłu przepisów art. 285 k.c. i nast. była niewłaściwa i miała charakter rozszerzający oraz by godziła w zasadę pewności prawa, zaufania między obywatelem a państwem i zasadę ochrony praw nabytych. Warto także odnotować, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 maja 1999 r. (SK 9/98, Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 498), w którym poddał kontroli konstytucyjność art. 292 k.c., stwierdził, że dopuszczalne jest nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie.

O skuteczności zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu w tej sprawie świadczy zatem wystąpienie przesłanek w postaci posiadania służebności poprzez korzystanie przez przedsiębiorcę – uczestnika tego postępowania z trwałego i widocznego urządzenia oraz upływ odpowiednio długiego czasu.

W ocenie Sądu Okręgowego jest jasne, że uczestnik postępowania na skutek przekształceń własnościowych dotyczących przedsiębiorstw państwowych stał się uprawnionym do korzystania z tej służebności jako ograniczonego prawa rzeczowego. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. z 1993 r. Nr 16, poz. 69), spółka powstała w wyniku przekształcenia wstępowała we wszystkie prawa i obowiązki przekształconych przedsiębiorstw państwowych. Znajdowała ona zastosowanie, w myśl art. 1 ust. 1 tej ustawy, m.in. do przedsiębiorstw państwowych, których działalność związana była z wytwarzaniem, zbytem i przesyłem energii elektrycznej. Z kolei zgodnie z art. 2 ust. 1 wskazanej ustawy przekształcenie następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1990 r. Nr 51, poz. 298), której art. 8 ust. 1 również przewidywał, że spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa. W rezultacie, na skutek kolejnych przekształceń i zmian własnościowych, aktualnym uprawnionym do korzystania z ograniczonego prawa rzeczowego, jakim jest służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jest uczestnik postępowania. Nie ma również wątpliwości, że w trakcie eksploatacji linii dochodziło do przeniesienia posiadania spornej infrastruktury. Wnioski te są uprawnione w świetle, przedstawionych wyżej, niewadliwych ustaleń faktycznych.

Nie znajduje uzasadnienia stawiany przez wnioskodawców zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 176 k.c. Stosownie do jego treści doliczenie okresu posiadania poprzednika dopuszczalne jest, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania. Przepis ten ma brzmienie uniwersalne i dotyczy doliczenia okresu posiadania poprzednika w odniesieniu do wszystkich przypadków. Należy jednak zauważyć, że osoba prawna, mająca przed dniem 1.02.1989 r. status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych. Przedsiębiorstwa, które do tego czasu korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, były w istocie dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c., i to uniemożliwiało im, również z uwagi na treść art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności i innych praw rzeczowych. Dlatego też dopuszczono możliwość doliczenia do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1.02.1989 r. okresu posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, takich jak uczestnik (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25.01.2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN 2006, nr 5, str. 11, z 10.04. 2008 r., IV CSK 21/08, z 17.12.2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15, z 10.12.2010 r., III CZP 108/10, z 13.10.2011 r., V CSK 502/10, niepubl. oraz wyroki: z 8.06.2005 r., V CSK 680/04, z 31.05.2006 r., IV CSK 149/05 oraz z 14.10.2011 roku, III CSK 251/10).

Z kolei w uchwale z 18 maja 2013 r. (III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139) Sąd Najwyższy wskazał, że okres występowania stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹ k.c. - (...) k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności. Możliwość pełnego uwzględnienia okresu, w którym na nieruchomości istniał stan odpowiadający wykonywaniu służebności przesyłu jest rozwiązaniem najlepiej odpowiadającym relacji pomiędzy tą służebnością a służebnością gruntową o treści

odpowiadającej służebności przesyłu. Za takim rozwiązaniem przemawia zarówno konstrukcja służebności przesyłu jak i cel jej wprowadzenia, czyli potwierdzenie i uporządkowanie wcześniejszego orzecznictwa, nie zaś wprowadzanie nowego rodzaju prawa rzeczowego (których katalog jest zamknięty).

Podsumowują powyższe, uczestnik, będący następcą prawnym Skarbu Państwa oraz państwowych osób prawnych, mógł doliczyć do własnego okresu posiadania - w zakresie niezbędnym do obsługi urządzeń przesyłowych - także okres posiadania wykonywanego przez jego poprzedników prawnych.

Odnosząc się do pozostałych warunków niezbędnych do uwzględnienia zarzutu zasiedzenia, wskazać trzeba, że linia elektroenergetyczna przebiegająca nad nieruchomością wnioskodawców istnieje w niezmiennym stanie od co najmniej początku 1970 r. Od tego momentu w sposób nieprzerwany była użytkowana przez poprzednika prawnego uczestnika (od którego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. wywodzi swoje uprawnienia). Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, że od wskazanej daty linię tę utrzymywał, konserwował i eksploatował. Dokonywał także jej okresowych przeglądów i remontu w 1983 r. Za pośrednictwem linii przesyłana była stale, od chwili jej wybudowania, energia elektryczna.

W tych okolicznościach, poczynając od dnia wybudowania instalacji, istniał stan faktyczny prowadzący do nabycia w wyniku zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Istnieje zresztą nawet dalej idący pogląd, zgodnie z którym przedsiębiorca posiada nieruchomość w zakresie służebności przesyłu od chwili wejścia na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłania energii elektrycznej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24.05.2013 r., V CSK 287/12, Legalis nr 738133). Sąd Najwyższy wskazał zatem, że istotny jest już moment zajęcia, czy też wejścia na nieruchomość celem rozpoczęcia budowy urządzenia przesyłowego. Z uwagi jednak na ustalenie w tej sprawie niewątpliwej daty powstania stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu - 1.01.1970 r., to tę datę należy przyjąć jako początek biegu terminu jej zasiadywania.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie ma także wątpliwości, że instalacja elektroenergetyczna przebiegająca przez nieruchomość wnioskodawców stanowi od tej daty trwałe i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k.c. Pojęcie „urządzenia” w rozumieniu tego przepisu oznacza bowiem wynik celowego działania, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy mechanizmów, wymagających do swego powstania pracy ludzkiej. Zważywszy zaś, że linia elektroenergetyczna przebiega nad wskazaną nieruchomością od wielu lat (w niezmiennym kształcie od stycznia 1970 r.), stanowi urządzenie trwałe.

W okolicznościach niniejszej sprawy niewątpliwe jest również, że grunt, przez który przebiega urządzenie przesyłowe należał i należy do wnioskodawców. Nie zawarto z nimi żadnej umowy, uczestnik postępowania nie przedstawił też decyzji, która dawałaby mu uprawnienie do posadowienia i korzystania z linii elektroenergetycznej, a zatem odbywało się to bez tytułu prawnego. Skoro tak, prawidłowo skonstatował Sąd I instancji, że objęcie w posiadanie przez poprzednika prawnego uczestnika nastąpiło w złej wierze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11.01.2005r., III CSK 72/10). Zła wiara w kontekście art. 172 § 2 k.c. w brzmieniu pierwotnym skutkuje przyjęciem dwudziestoletniego terminu zasiedzenia, którego bieg skończył się w tej sprawie w dniu 1.01.1990 r.

Prawidłowe było wobec tego rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, oparte na wniosku, że właściciel urządzeń przesyłowych dysponuje już prawem do korzystania ze służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, nabytej drogą zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego. Było to powodem nieuwzględnienia wniosku G. F. i W. F.. Istotą postępowania o ustanowienie służebności jest bowiem usankcjonowanie prawnorzecowego tytułu do władania cudzym gruntem w określonym zakresie co, w przypadku istnienia prawa o takiej treści, czyni wniosek bezprzedmiotowym.

Mając na uwadze powyższe apelacja okazała się w całości pozbawiona uzasadnionych podstaw i jako taka podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie 2. postanowienia na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., jako że w niniejszej sprawie, na etapie postępowania apelacyjnego, nie zaszyły okoliczności, które uzasadniałyby odstąpienie od

zasady rozliczenia kosztów postępowania nieprocesowego. Kwestie kosztów w postępowaniu pierwszoinstancyjnym rozstrzygnięto zaś w ramach odrębnie złożonego na to rozstrzygnięcie zażalenia.